

Gyermekkori szívritmuszavarok és kezelési lehetőségeik

Dr. Tekulics Péter

Szeged MJV Önkormányzat Gyermekkorháza

A sinuscsomó működésének befolyásolása

Elsősorban a vegetatív idegrendszer hat rá:

Paraszimpatikus hatás (n. vagus), szimpatikus hatás (cervicalis postgangl. rostok, catecholaminok).

E hatások egyensúlyát szabályozzák:

Reflexek (perif., centrális), hormonális változások, intrinsic kardiális tényezők.

Vagotonia

Előfordulása:

Egészséges, sportoló serdülők, légúti obstr. kórképek, ↑ intracranialis nyomás, hypertonia, pharyngeális ingerlés, gyomordistensio.

Hatásai:

Sinuscsomó frekvencióját ↓
AV-átvezetést ↓ } bradycardia

De:

Pitvari és AV-junctió pacemaker sejtjei kevésbé gátoltak → pótütések érvényesülnek (pitvari, kamrai).

Potenciálisan ártalmatlan, vagotonia okozta ritmuszavarok

Sinusbradycardia, sinusarrhythmia, másodfokú sinoaurialis blokk (Mobitz I.), sinus-leállás, AV-junctionalis pótütés, póttritmus, vándorló ingerképzés, első és másodfokú AV-blokk.

Vagotonia okozta ritmuszavarok tünetei

A gyermekek általában jól tolerálják. *Kifejezett bradycardia esetén:* szédülés, sápadtság, izzadás, homályos látás, szemkáprázás, zsibbadás.

Teendők vagotonia okozta ritmuszavarok esetén

Egyéb okok kizárása.

Kardiális

cong. vitiumok

myocarditis

CMP

remás láz

Nem kardiális

hypoxia, hypercapnia

elektrolyt, sav-bázis, acs. zavarok

intoxicatiók

endocrin (hypo-hyperthyrcosis)

humoralis (pheochromocytoma)

idegrendszer (agynyomás ↑)

Tünetek esetén további vizsgálatok:

echocardiographia

terheléses EKG

24 h-s Holter-monitorizálás

Ismétlődő syncopék esetén:

elektrofiziológiai vizsgálat

sz.sz. pacemaker

Supraventricularis ES (SES)

Definíció:

Az alapritmushoz képest korábban jelentkező, a sinus eredetű P hullámtól eltérő alakú és tengelyállású P hullámot mutató ütés.

Gyakorisága:

(rutin EKG, Holter) a különböző életkorokban: 13, 21, 44%

Etiológia:

Egészséges és beteg szívben. Kardiális (CMP, myocarditis, stb.). Extrakardiális (phaeochromocytoma, hyperthyreosis, stressz, stb.).

Kezelés:

Csak kifejezett bradycardia vagy SVT esetén.

Prognózis:

Jó.

Kamrai ES (KES)

Definíció:

Az alapritmushoz képest korán jelentkező kamrai komplexus, mely eltérő formájú, bizarr, nem előzi meg P-hullám, a QRS-idő megnyúlt (nem mindig!), ST- T eltérések

Gyakorisága:

Leggyakoribb gyermekkori benignus ritmuszavar (rutin EKG, Holter). A különböző életkorokban: 18–41%.

Etiológia:

Egészséges és beteg szívben
kardiális } mint SES-ben
extrakardiális }

Kezelés:

Organikus okok kizárása, gondos analysis, enyhe nyugtatók, β -blokkolók.

Prognózis:

Vegyes.

Supraventricularis tachycardiák

Definíció:

Tachycardiás pitvarműködéssel járó ritmuszavarok, melyeket rendellenes mechanizmus tart fenn, és a szív olyan helyéről indulnak ki, ami a His-köteg elágazása felett helyezkedik el. Nem jár kötelezően tachycardiás kamrafrekvenciával. Gyakorisága gyermekpopulációban: 1:25000.

Kamrai tachydysrhythmiák

Jelentősége (ritka, életveszélyes)

Fajtái:

Kamrai tachycardia: His-köteg oszlása alatti területről jön az ingerület. Kamrai ütések > 3, egymást követően. Frekvencia > 120/perc.

Kamralebegés: Frekvencia ~ 300/perc. T nem felismerhető.

Kamrafibrilláció: Frekvencia: 300-800/perc.

Kamrai tachydysrhythmiák kezelése

Függ:

Kamrafrekvenciától, klinikai képtől. 1. antidysrhythmiás szerek. 2. elektroterápia (pacemaker, cardioversio). 3. intervenciós katéterterápia. 4. sebész beavatkozás.

Sinuscsomó-diszfunkció

Definíció:

A spontán diastolés depolarizáció, ingerképző funkció zavara a generátorsejtek károsodása vagy a perinodális rostok sérülése következtében.

Okai:

Nem sebészi

idiopathiás/congenitalis
familiáris
cong.vitiumhoz társuló
CMP-k
gyulladásos szívbetegségek
ischaemiás eredet
gyógyszerhatások
endokrin/metabolikus
hypervagotonia (pl.: GOR)
egyéb (Guillain-Barré-sy. obst.icterus,
stb.)

Sebészi

pitvari manipulációk (Mustard, Senning,
Fontan- műtétek, ASD zárás, stb.)
VCS-kanülálással járó műtétek
ischaemiás szívmegeállítást igénylő műtétek

A sinuscsomó-diszfunkció kritériumai a felszíni EKG-on

1. Súlyos sinusbradycardia. 2. Kifejezett sinusarrhythmia. 3. Sinusleállás. 4. Alacsony frekvenciájú póttritmus. 5. Sinoatrialis blokk (másodfokú 1. és 2. típus). 6. Bradycardia-tachycardia-szindróma. 7. Sinuscsomó-reentry tachycardia. 8. Pitvari izom-reentry tachycardia, pitvarlebegés/pitvarremegés. (Bár ez utóbbiak sinuscsomó diszfunkció nélkül is előfordulhatnak.)

Sinuscsomó-diszfunkció kezelése

Mivel a SCSD a gyermekkorban döntően szívsebészeti beavatkozások szövödménye, a prevenció igen fontos. Számuk csökkenthető: 1. a sinuscsomó, ill. az azt ellátó arteria sérülésének elkerülésével (kanülálási technika!). 2. fejlett myocardialis prezerációs technikák alkalmazásával (ischaemiás idő ↓, cardioplegia).

Pacemaker-beültetés: a) fr < 30/perc. b) bradycardia – tachycardia sy. (+ gyógyszeres kezelés).

A szívfrekvencia korcsoportok szerinti normál értékei standard felszíni EKG-vizsgálat alapján

Korcsoport	Ébrenléti-nyugalmi	Alvó	Stressz
	állapotban percenként		
Újszülött	100–180	80–160	240
1 hét–2 hó	100–220	80–200	240
2 hó–2 év	80–160	70–120	200
2 év–10 év	70–110	60–90	200
10 év felett	55–90	50–90	200

A supraventricularis tachycardiák klinikai alakjainak diagnosztikai kritériumai

	Paroxysmalis SVT	Automatikus ectopiás SVT	Pitvarlebegés	Pitvarfibrilláció
LEFOLYÁS	hirtelen kezdődő, hirtelen szűnő rohamok	tachycardiás szakaszok sinusitésekkal váltakoznak	krónikus folyamatos, intermittáló	krónikus folyamatos, intermittáló
IDŐTARTAM	percek, órák	hónapok, évek	hetek, hónapok, ritkán évek	hetek, hónapok, ritkán évek
PITVAR-FREKVENCIA	200–300/perc	150–250/perc változó jellegű	300/perc felett	400/perc felett
P-HULLÁMOK	rendszerint nem identifikálhatók	jól identifikálhatók	F-hullámok	f-hullámok
QRS-ALAKZAT	szabályos, keskeny, ritkán széles	szabályos, keskeny, ritkán széles	szabályos, keskeny, ritkán széles	változó
TERÁPIÁS BEFOLYÁSOL-HATÓSÁG	jó	rossz	cardioversióval jó	cardioversióval jó
KÉSOI PROGNOZIS	jó	jó	etiológiától függő	etiológiától függő

A supraventricularis tachycardiák klinikai alakjai

Paroxysmalis supraventricularis tachycardia (PSV)

Variáns: PSVT széles QRS-sel (Benditt és mtsai 1978).

Automatikus ectopiás supraventricularis tachycardia (AESVT)

Variánsok: a) AESVT széles QRS-sel. b) Pitvari AESVT atrioventricularis blokkal c) Junctionalis AESVT atrioventricularis disszociációval (Benson és mtsai 1983). d) Multifokális pitvari tachycardia.

Permanens junctionalis reciprok tachycardia (PJRT)

(Szinonima: atípusos atrioventricularis reentry tachycardia.

Pitvarlebegés

(Szinonima: Pitvari flutter).

Pitvarremegés

(Szinonima: Pitvarfibrilláció).

Extrasystolia

Definíció:

A várható sinusütés előtt fellépő, ectopiás gócból kiinduló korai depolarizáció.

Alakja függ:

Az ingerület keletkezési helyétől, az ingerület lefutásától, a vezetőrendszer és a myocardium pillanatnyi állapotától.

Ectópiás góc lehet:

Pitvarokban,
AV-junctióban, } SES
kamrákban – KES

ES a gócok száma szerint:

Egygócú (unifocalis, nomotóp, uniformis), többgócú (multifocalis, polytóp, multiformis).

Paroxysmalis supraventricularis tachycardia

Definíció:

A tachycardia hirtelen kezdődik, hirtelen szűnik, a roham lehet egészen rövid, de napokig is eltarthat.

Frekvencia: 200–300/perc. A roham közben állandó marad. Minden akció átvezetődik a kamrákra

Elektrofiziológia:

„Reentry” mechanizmus: egy ingerület zárt pályán körbe forog, ahelyett, hogy a szívizomzatban egyeltesen szétterjedne. *Feltétele:* a kör két különböző része refrakter stadium szempontjából különbözzék egymástól.

Formái:

1. Bypass-traktus nélküli (norm. anatómiai struktúrákon). 2. Bypass-traktussal (accessorius ing. vez. kötegek). (James, Kent.)

PSVT kezelése

A roham megszüntetését célzó eljárások:

Vagotonizálás, gyógyszeres kezelés.

Újszülött, csecsemőkor:

(Széles QRS vagy WPW esetén Ø) → Digoxin (0,04 mg/kg, gyorsítítás) (Verapamil-t 1 év alatt Ø). Propafenon, Ajmalin, Adenosin.

Gyermekek:

Verapamil (0,1 mg/kg, lassan, iv, EKG-kontroll, Ca). β -blokkolóval együtt kontraindikált! Digoxin + fentiek.

Elektroterápia

A roham ismétlődését megakadályozó eljárások: Intervenciós elektrofiziológiai eljárások (ablatio), sebészi kezelés (átvágás), gyógyszeres profilaxis (amellyel a rohamot megszüntették).

Kamrai tachycardiák klinikai alakjai

Hosszantartó (sustained) KT. Röhamszerű, hirtelen kezdet. Legalább 30 sec.-ig tart, folyamatos. Legtöbbször súlyos szívbetegség következménye. Súlyos áll., keringési elégtelenség.

Nem hosszantartó (non sustained, repetitiv) KT. 3–20 ütés. < 30 sec., + sinusütések. Ép szíven is lehet. Krónikus lefolyású. Ritkán okoz keringési elégtelenséget. Prognózis: jó.

Akcelerált kamrai ritmus. „Idioventriculáris” ingerképző centrum felgyorsulása. 120–140/perc, prognózis jó.

„Torsades de pointes” KT. Különböző polaritású, amplitudójú, frekvenciájú QRS. Sorozatok. Háttérben súlyos kard.anomália. Életveszélyes. Átmenet a KF felé.

Sinuscsmó-diszfunkció

Klinikai tünetek:

Legtöbbször panaszmentesek (74%). Tüneteket befolyásolja: életkor, ingerképző- és vezetőrendszer többi részének funkcionális állapota, hemodinamikai állapot.

Tünetek:

étvágytalanság	}	csecsemőkor
letargia		
keringési elégtelenség		
fáradékonyság	}	gyermekkor
túlzott alvási igény		
szédülés		
eszméletvesztés		

Súlyosabb panaszok főként a cong. vitium miatt operált gyermekeken láthatók. (vezetőrendszer sérülése gyakoribb, + haemodinamikai residuumok → rezervkapacitás ↓ → kompenzáció elégtelen).

A KTD-k kezelésében alkalmazott antiarrhythmiaszerek

Hatóanyag (gyári név)	Adag/alkalmazási mód	
	intravénásan	per os
lidokain (LIDOKAIN)	0,5–1,0 mg/kg 20–30 perc alatt	
procainamid (PROCAINAMID)	10–100 mg/kg lassú cseppinfúzióban	40–50 mg/kg/die 4–6 részre osztva
amiodaron (CORDARONE)	10–15 mg/kg 24 óra alatt	7–10 mg/kg/die 1 hétig, majd tartósan: 5–7 mg/kg/die
propafenon (RYTMONORM)	1–2 mg/kg lassan	8–20 mg/kg/die 2–4 részre osztva
propranolol	0,01–0,015 mg/kg lassan	2–4 mg/kg/die 3–4 részre osztva
phenytoin (DIPHEDAN, EPANUTIN)	3–5 mg/kg lassan	2–5 mg/kg/die 3 részre osztva
sotalol (SOLATEX, SOTALOL)	0,5–2 mg/kg (max. 100 mg) 10 perc alatt 6 óránként	1–4 mg/kg/die (max. 200 mg) 3 részre osztva